

Gemeenten verwachten 1,1 miljard euro begrotingstekort in 2026: 'De balans is zoek'

Woningen die niet gebouwd worden, langere wachtlijsten voor de jeugdzorg, oplopende criminaliteit: gemeenten voorspellen grote problemen als een nieuw kabinet allerlei voorgenomen bezuinigingen niet van tafel haalt. Accountantskantoor BDO heeft voor het eerst berekend hoe groot dat gat gaat zijn: 1 miljard euro, per jaar. „En de tekorten zullen eerder groter uitpakken dan kleiner.” Personeelstekorten bij gemeenten maken het daarbij nóg moeilijker om alle taken de komende jaren uit te voeren.

Martijn Klerks, Hans van Soest 23-01-24, 08:30 Laatste update: 23-01-24, 16:40

Tot nu toe lijken de meeste gemeenten het nog te redden, maar de komende jaren slaat dat beeld drastisch om, waarschuwen de BDO-accountants. Om te beginnen krimpt over twee jaar de zak geld die van het Rijk naar de gemeenten gaat met 3 miljard euro, daarnaast blijven gemeenten verantwoordelijk voor het oplossen van het woningtekort en het in goede banen leiden van de energietransitie.

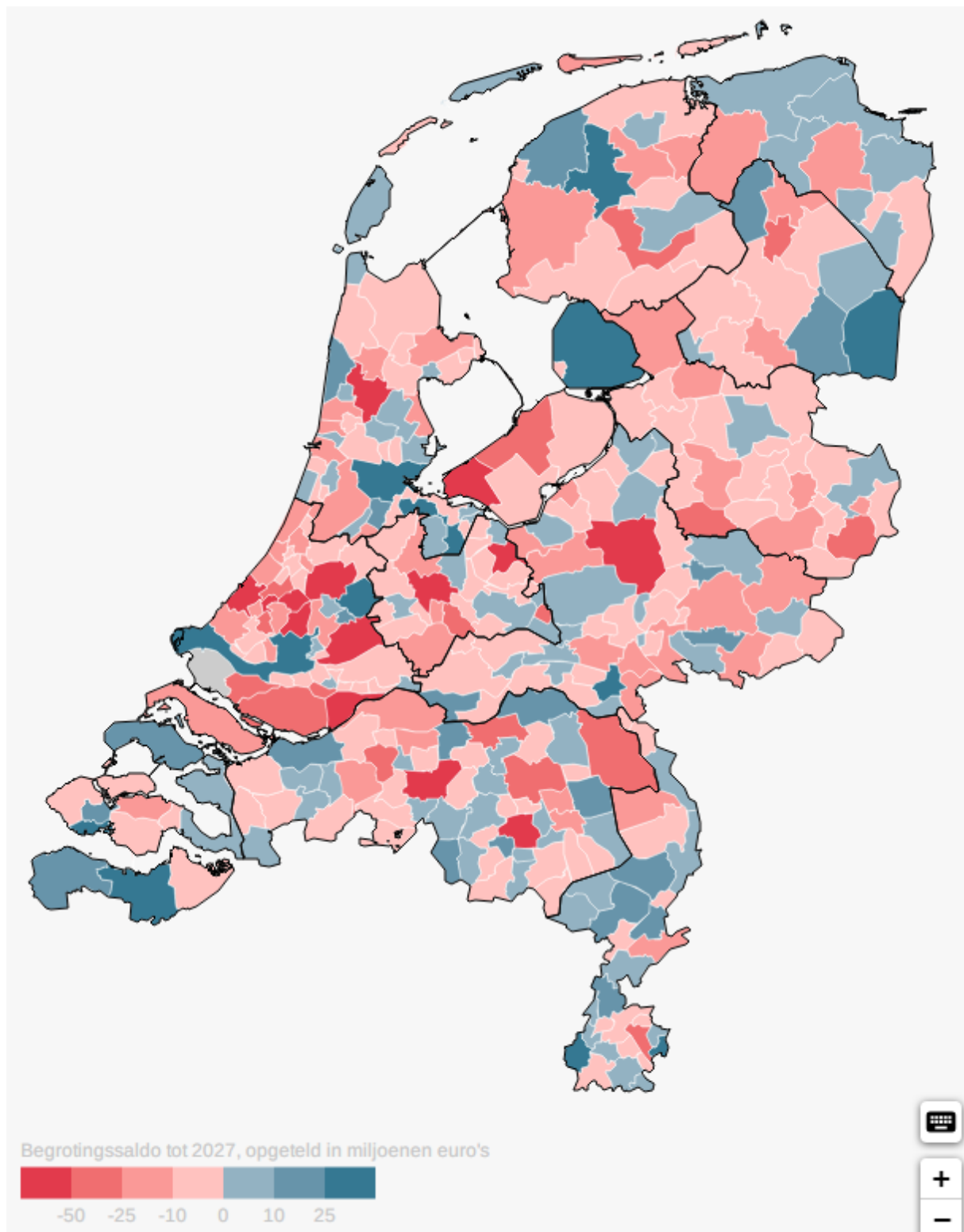
Dat alles levert tussen nu en 2027 een structureel begrotingstekort op van ruim 1 miljard euro, blijkt uit de cijfers. Twee op de drie gemeenten verwachten in de rode cijfers te duiken, slechts 57 gemeenten denken geld over te houden op hun begroting. Ter vergelijking: in 2022 was dat nog in één op de twaalf gemeenten het geval. „De taken en opgaven van gemeenten nemen toe, terwijl de financiële middelen afnemen. De balans is zoek”, concludeert BDO-partner Rob Bouman. „En als de formatie lang duurt, kan er lang onduidelijkheid blijven over de financiële vooruitzichten.”

Nieuw kabinet

Gemeenten trekken al langer aan de bel over de bezuinigingen die zij de komende jaren moeten doorvoeren. In totaal voor ruim 3 miljard euro. Zij vragen aan het nieuwe kabinet om die bezuinigingen van tafel te halen. In september lieten de gemeenten door een speciale commissie onder leiding van Alexander Rinnooy Kan uitzoeken wat anders de gevolgen zijn. In dat rapport werd onder ander gewaarschuwd voor oplopende wachtlijsten in de jeugdzorg, woningbouwprojecten die niet meer van de grond komen, minder geld voor schuldhulpverlening en oplopende criminaliteit door verloedering in wijken.

Een van de bezuinigingen is de zogeheten opschalingskorting die gemeenten in 2015 opgelegd kregen. Toenmalig minister van Binnenlandse Zaken Ronald Plasterk wilde dat gemeenten fuseerden zodat zij minimaal 100 duizend inwoners hadden en zo efficiënter konden werken. Dat zou bijna 1 miljard euro kunnen besparen. Die bezuiniging is later uitgesteld maar nooit afgeschaft. Nu moet Plasterk als informateur proberen een nieuw kabinet te smeden. De formerende partijen PVV, VVD, NSC en BBB moeten een oplossing zien te vinden voor de tekorten die ooit mede door Plasterk zijn ontstaan.

Dat het tekort beperkt blijft tot 1,1 miljard euro, komt volgens BDO omdat sommige gemeenten alvast bezuinigingen hebben ingeboekt en hun reserves aanspreken. Veel andere gemeenten doen dat niet, omdat ze zo aan het Rijk kunnen laten zien hoe groot het effect is van de kleinere bijdrage.

Pijnlijke keuzes

Dat laatste geeft een realistischer beeld, zegt onderzoeker Esther Kuik: „Het is heel bijzonder in Nederland dat gemeenten de kont tegen de krib gooien. Tot nu toe werden extra taken altijd zonder morren geaccepteerd, en gingen gemeenten ervan uit dat het achteraf met de financiën altijd wel goed kwam. Nu gebeurt dat niet, en ik denk dat de tekorten in 2026 eerder groter zullen uitpakken dan gemeenten nu denken dan kleiner.”

Dat sommige gemeenten een overschot op de begroting hebben of houden, hoeft niet per se ongezond te zijn. „Een buffer is gezond, en veel gemeenten hebben die ook”, zegt Kuik. „Als ze echt een volle spaarrekening zouden hebben, zou dat gek zijn.” Maar de kans daarop is klein; gemeenten gaan keuzes moeten maken, weet Bouman al wel zeker. „Niet alleen gebaseerd op financiën, maar ook op uitvoerbaarheid, gezien de krapte op de arbeidsmarkt.” Dat kunnen pijnlijke keuzes zijn, waarschuwt hij, zoals bezuinigen op publieke voorzieningen zoals het zwembad.

Rotterdam heeft geldzaken best op orde

Wie in een financieel gezonde gemeente wil wonen, kan het beste in de Rijnmond terecht. Rotterdam heeft van alle steden de geldzaken het beste op orde, oordeelt het gespecialiseerde accountantsbureau BDO in een rapport dat dinsdag verschijnt. Bij de gemeenten met 50.000 tot 100.000 inwoners wint Capelle aan den IJssel.

Saillant: de wethouder Financiën van Rotterdam, Maarten Struijvenberg, kwam een kleine twee jaar geleden over uit Capelle. Daar was de Leefbaar-politicus ook wethouder, alleen niet van financiën, maar van onder meer woningbouw.

De accountants van BDO keken naar de financiële situatie van alle gemeenten in 2022 — de cijfers over afgelopen jaar zijn nog niet compleet — en voor het eerst ook naar de begrotingen voor de komende jaren. Vorig jaar, toen de begrotingen nog niet werden meegeteld, was Tilburg koploper bij de steden. Voor Capelle maakt het niet uit of de begroting meetelt of niet: die gemeente prolongeert zijn koppositie.

Buffer en lage schulden

Rotterdam dankt zijn positie onder meer aan een structureel begrotingsoverschot de komende jaren, maar ook aan een gezonde financiële buffer en relatief lage schulden. Alleen de belastingen in de havenstad zijn aan de hoge kant, oordelen de BDO-accountants. In Capelle staan werkelijk alle seinen op groen, zelfs de belastingen kunnen nog iets omhoog als er ineens een zware financiële tegenwind opsteekt. Die gemeente scoort een perfecte 10, Rotterdam moet het doen met een 9,8.

In de optelsom van dit jaar komen ook de Noordoostpolder (rapportcijfer 10) en Valkenburg aan de Geul (10) als beste in hun categorie uit de bus. In Amersfoort (4,6), Heerlen (1,2), Eijsden-Margraten (1,5) en op Vlieland (1,0) zijn de financiën juist het minst gunstig van heel Nederland. Voor die laatste twee gemeenten is het echt kwakkelen geblazen: ze stonden een jaar geleden ook al bij de slechtste drie van hun grootteklasse, en nemen nu dus de rode lantaarn over. Vlieland heeft al twee jaar op rij meer schulden dan inkomsten.

De BDO onderzoekt elk jaar de financiële positie van alle Nederlandse gemeenten, en keek daarvoor nu naar de jaarrekeningen over 2022 en de begrotingen tot en met 2027.